

демонструє, як історичні та культурні впливи формували мовну та ідентичну спадщину нашого роду.

Загалом, дослідження показує, що родовід – це не лише імена та дати, а й жива історія, яка продовжується в наступних поколіннях через мову, традиції та родинні цінності.

Література

1. Абсолютне поширення прізвищ
<https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B6%D0%BE%D0%B2>
2. УГФ-Український Генеалогічний Форум
<https://ukrgenealogy.com.ua/viewtopic.php?t=339>
3. Архівні дані та історичні джерела
4. Родинне дерево та фотографії

Кравченко Тетяна – канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет

Кувшиннікова Яна – здобувачка вищої освіти облікового-фінансового факультету, спеціальність D1 Облік оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

СИМВОЛІКА КОЛЬОРІВ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У тезах розглянуто символіку кольорів у фразеологізмах української мови. Проаналізовано особливості функціонування кольоративів у складі сталих виразів та їхню роль у формуванні образності мовлення. Особливу увагу приділено символічному значенню основних кольорів (білого, чорного, червоного, рожевого, блакитного) та їх використанню у фразеологізмах. З'ясовано, що кольоративи у складі фразеологічних одиниць відображають культурні традиції, світогляд і життєвий досвід українського народу.

Фразеологізми є важливою частиною мовної картини світу, адже вони відображають досвід, традиції та світогляд народу. У складі багатьох фразеологізмів української мови використовуються назви кольорів, які мають не лише пряме, а й символічне значення. Колір у таких виразах допомагає передати емоційну оцінку явищ, створити яскравий образ і підкреслити певні риси людини чи ситуації. Саме тому дослідження символіки кольорів у фразеологізмах дає змогу глибше зрозуміти особливості мислення та культури українського народу [1].

Як зазначають дослідники, символічне значення кольорів формувалося під впливом міфологічних уявлень, історичного досвіду та спостережень за природою. Назви кольорів часто пов'язані з певними природними образами-прототипами: небом, водою, рослинністю, вогнем або кров'ю. Такі асоціації поступово закріплювалися у свідомості людей і знаходили відображення у фразеологізмах [2].

Особливе місце у фразеологічній системі займають білий і чорний кольори, які утворюють давню символічну опозицію. Білий колір традиційно асоціюється зі світлом, чистотою та життям. Це можна побачити у фразеологізмах «білий світ» (усе навколишнє, життя на землі), «серед білого дня» (відкрито, у всіх на очах). Однак іноді білий колір може мати і негативний відтінок, наприклад у виразах «шити білими нитками» (робити щось невміло, занадто очевидно) або «біла гарячка» (тяжкий психічний стан після тривалого вживання алкоголю) [2].

Чорний колір у фразеологізмах частіше пов'язується з негативними життєвими явищами. Він може символізувати труднощі, небезпеку або жорстокість. Наприклад, вислів «тримати в чорному тілі» (суворо поводитися з кимось, пригнічувати) передає уявлення про тяжкі умови життя. Подібне значення має і фразеологізм «чорний день» (період важких життєвих обставин), у якому колір підкреслює складність і небажаність ситуації [2].

Важливу роль у фразеології відіграє і червоний колір. У народній традиції він часто асоціюється з красою, енергією та сильними почуттями. Це простежується у висловах «червона як ягода» або «червона як рожа» (дуже вродлива, рум'яна). Водночас червоний може передавати і сильні емоції, наприклад сором чи гнів: «червоний як рак» (сильно почервоніти від сорому або хвилювання). Інколи цей колір пов'язується і з небезпекою, як у виразі «пустити червоного півня» (підпалити щось) [2].

Інші кольори також мають власне символічне значення у фразеологізмах. Наприклад, рожевий колір асоціюється з ідеалізованим сприйняттям дійсності. Це відображено у виразі «дивитися крізь рожеві окуляри» (не помічати недоліків, бачити ситуацію занадто оптимістично). Подібне значення має і фразеологізм «бачити в рожевому світлі» (ідеалізувати щось або когось) [2].

Блакитний або голубий колір часто пов'язується з уявленням про шляхетність і високий соціальний статус. Саме тому у фразеологізмі «блакитна кров» (аристократичне походження) цей колір виступає символом знатності, хоча в народній мові такий вислів іноді має іронічне або негативне забарвлення [2].

Цікаво, що значення кольорів у фразеологізмах виникає завдяки метафоричному переосмисленню. Наприклад, у виразі «біла ворона» (людина, яка різко відрізняється від інших) буквально значення кольору стає основою для створення яскравого образу. Таким чином кольоративи допомагають зробити мовлення більш образним і виразним [2].

Отже, кольори у фразеологізмах української мови виконують важливу символічну та образну функцію. Вони допомагають передати оцінку певних явищ, відобразити емоції та ставлення людей до навколишнього світу. На мою думку, саме завдяки таким виразам мова стає більш яскравою і живою, адже у фразеологізмах зберігається багатовіковий досвід та культурна пам'ять народу.

Література

1. Національно-культурний контекст символіки кольорів в українських фразеологізмах. Назаренко О.В. URL: https://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v46/part_2/12.pdf (дата звернення: 25.03.2026).
2. Образна природа семантики кольороназв в українських фразеологізмах. Кучерук.О. URL: https://eprints.zu.edu.ua/22517/1/Оксана_КУЧЕРУК_Образна_природа.PDF (дата звернення: 25.03.2026).

Кравченко Тетяна – канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет

Федчерова Єлізавета – здобувачка вищої освіти облікового-фінансового факультету, спеціальність D1 Облік оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Розкрито поняття терміну «фемінітив», охарактеризовано вплив історичних процесів та подій на території України на поширення фемінітивів у суспільстві, досліджено їхнє сучасне використання в усному мовленні та на письмі.

Наявність фемінітивів в українській умові та їхнє використання в суспільстві є надзвичайно важливою умовою для створення гендерної рівності. Вони забезпечують уникнення дискримінації жінок в мовному середовищі.

Фемінітиви – це морфологічні одиниці, які позначають граматичний жіночий рід і виступають як альтернативи або пари до відповідних форм чоловічого роду. Іншими словами, це група слів, яка існує для виокремлення та позначення жінок за певними ознаками: їх роль у сім'ї, національність, сфера діяльності та професія і посада [3, 5].